

TOMIĆ GLÓRIA

Keresni és felfedezni

Nagy Abonyi Árpád: *Hermész tenyerén*. Forum, Újvidék, 2020

Az utazás valamiféle keresés. Az ember önmagát, valaki mást, vagy esetleg valami újat keres. De mindig találunk, és ha nem is nagyon, legalább egy picit megváltozunk ettől a tapasztalattól. Nagy Abonyi Árpád *Hermész tenyerén* című, sajátos ízű útleírásokat tartalmazó kötete egy képzeletbeli utazásra invitálja az olvasót. Ez egy olyan belső út, amit mindenki másképp él meg, amely mindenkinek mást jelent.

A szerző korábbi, *Kolumbusz és én* címet viselő, fiktív történeteket tartalmazó kötetével ellentétben most a valódi, három földrészen játszódó kalandjait tárja elénk három fejezetben. Először a Portugáliában, a lírai Lisszabonban átélt élményekről olvashatunk. Ez az ország „kissé elhagyatva húzódik Európa délkeleti peremén, majdnem lecsúszva a kontinensről” (18). Talán nem csoda, hogy az itt élő emberek a melankóliájukról híresek, és ehhez hasonló édeskeserű érzés járja át az utazót is az ott-tartózkodása alatt. Ezután New York hatalmas felhőkarcolói között andalog, ahol „a kirakatok és a fényreklámok együttese valóságos napali fényt varázsol” (55). Végül a piros lampionokban úszó hongkongi utcákon csatangol a kínai újév idején, valamint Makaót is láthatjuk a maga mediterrán csodájában, ahol úgy érzi, mintha egyszerre lenne Kínában és Portugáliában.

A könyv olyan utazást nyújt, amelynek során szerző és olvasó együtt keres. Ez segít a keresés iránti vágy felfedezésében, de az út csak akkor járható, ha mi is felvesszük az utazó szerepét. Noha az író önmagát valahol az arany középúton, a bunkó turista és a magasztos utazó között helyezi el, szövege egy modern világjáróról tanúskodik, hiszen nem a

látványosságok pontos képét kapjuk, hanem azt, ami igazán fontos és egyéni: hangulatok és gondolatok gazdag sorát. Egyedül indul útnak, egyedül fedez fel egy-egy várost, folyamatosan az autentikusakat keresi, egyszerű, helyi ízekre vágyik. Szállást is a turistaövezeten kívül foglal, és szinte mindig megfordul a fejében, vajon hogy él az adott helyen a hétköznapi ember. A látottakat pedig kultúrtörténeti ismeretekkel egészíti ki, olykor eszébe jut egy-egy történet, festmény, könyv, filmjelenet vagy zenemű.

A *pastel de nata*, a portugálok krémes édessége visszatérő motívum a kötetben. Akárcsak Proust madeleine süteménye, nosztalgiát ébreszt az elbeszélőben. Amint megkóstolja, tudja, hogy egyetlen napot sem fog eltölteni Lisszabonban a varázslatos finomság nélkül. Később, Makaó utcáit járva ismét rátalál, az itteni sütemény azonban csak a portugál finomabb változatára emlékezteti.

Festői hangulatú a kötet, és nem csupán azért, mert az énelbeszélőnek mindenről eszébe jut egy-egy festmény vagy verssor. Olyan, mintha a világ élő festményként elevenedne meg benne. Az állandóan változó, apró részletekben sokszor megfigyelhetjük a vibráló fényt. A melankólikus Portugáliában a szerző sokszor eljátszadzik vele. Amint megérkezik, az alkonyati napsugár szokatlan erejével találkozik, és a kerámiaacsempék ragyogását szemléli, miközben a Residencial Mar dos Acores felé tart. Elbűvöli, ahogyan „a háztetők piros cserepei szikráznak a napfényben”, s arra gondol, „mennyre más ez a fény, mint odahaza” (22). Amikor eljut Európa legnyugatibb pontjára, más dimenzióban érzi magát. Akárcsak Caspar David Friedrich festményének magányos alakja, mozdulatlanul áll, szemléli a csillámló vizet, „a víz part menti, türkizzöld sávját és távolabb a fokozatos átmenetet, ahol az ég és az óceán is sötétkékkébe olvad” (34). És közben csendben megtapasztalja a végtelenséget.

Az európai méretekhez képest New Yorkban minden sokkal nagyobb-nak bizonyul. A hatalmas, sötét épületek között az utazó merészen elindul, hogy felfedezze a várost. Még azokba a negyedekbe is elköböröl, melyekbe a legtöbb itt élő embernek eszébe sem jut betérni. New York sosem alszik. Folyamatos nyüzsgés jellemzi, s vannak olyan utcái, „ahol a felhőkarcolók közé sohasem sül be a nap” (53). Még éjszaka is

fényreklámokban úszik, nem borul rá sötétség. Az elbeszélő a New York Public Library-ben találkozik először csenddel és nyugalommal. Amint megpillantja Amerika legnagyobb könyvtárát, Borges bábeli könyvtára jut eszébe, de hamar rájön, itt nincs semmilyen útvesztő. A „nemzetek olvasztótengelye” Lisszabonnal ellentétben több világot foglal magába. Ilyen mikrovilágnak számít a sajátos hangulatú Chinatown és az olasz amerikai negyede, Little Italy is. Noha a két indián felismeri, hogy nem amerikai, ő maga is megtalálja az idegen kultúrát az idegen kultúrában. Mint sokunkat, még indulás előtt elfogja az a furcsa nosztalgia, amit általában a hazaérkezés után érzünk, emiatt a búcsúzás is hosszúra nyúlik az óriási városban.

A kíváncsiságtól vezérelt utazó egy, a nagyapjától örökölt vászonborítású útikönyvet visz magával Hongkongba, ami a hotelszobában a párás levegő hatására összeragad, és lapjai csak egy hónappal később simulnak ki. A repülőúton a könyv szerzőjére és a régi nagy utazókra gondol, és hogy az utazás manapság már csak helyváltoztatásnak minősül, elveszítette régi varázsát. Kínában is lenyűgözik a távolságok és a dimenziók, visszaint az őt üdvözlő Buddha-szobornak, az egymás mellett sorakozó üvegtoronyokról pedig Manhattan jut eszébe. A lakások aprók, rengeteg az ember, hiszen „Hongkong területe kétszer akkora, mint Budapesté, de majdnem annyian élnek benne, mint egész Magyarországon, ráadásul a város területének negyven százaléka nemzeti park, így még kevesebb hely marad” (94). Az egyik kínai templom félhomályában *Mannal*, az irodalom istenével, illetve *Moval*, a háború és a harcművészetek istenével találkozik. A Szent János-katedrális és a korábban látott kínai templom közötti hasonlóságot keresve egy Szókratész-gondolatot forgat a fejében, miszerint „hogya minden különbözőségünk ellenére nincs bennünk valami közös, akkor nincs igazság sem, mert az igazság olyasvalami, ami mindenki számára azonos” (115). A parton a kivilágított kompokra szegezi a tekintetét. A csillogó víz itt is a felhőkarcolók fényreklámait tükrözi vissza.

Makaó, akárcsak Hongkong, különálló közigazgatási terület Kínában. Az egykori portugál gyarmat, ahol az utcanevek kínaiul és portugálul is fel vannak tüntetve, a mediterrán arcát mutatja az írónak. A hétköznapi ut-

cákat járva egy templomrom megtört harmóniája fogadja, amely igen csak mehökkenti az utazót és az ott járó turistákat is. A túlvilági helynek tűnő Régi Protestáns Temetőben pedig a gondnok változó arcát kutatja, majd Po Csü-ji négysorosa jut az eszébe. Hajóútja előtt a tenger köveire pillant. Az ott pihenő kagylók fényes szeplőként ragyognak. És a visszaút, mint mindig, sokkal rövidebb.

A szerző biztonságban utazik Hermész tenyerében, kinek segítségével útjai során megtalálja, amit mindenhol keres: az egyedit, a megfoghatatlant. Közben rengeteg érzéssel gazdagodik, mindig felfedez valami újat. A folyamatosan változó fényt, a végtelenséget. És remélhetőleg a sokak által keresett közös igazságra is ilyen fény derül egyszer. *A Hermész tenyerén* keresésre ösztönzi az olvasót is. Ha a kezükbe veszik, nem biztos, hogy megnyugodnak, amíg a végére nem értek.